

Hoe ga je aan de slag met een portfolio?

Een portfolio is een bundel, dossier, map... aan de hand waarvan leerlingen hun competentie in een bepaald leergebied kunnen aantonen. Concreet gezegd is het portfolio een verzameling van materialen en reflecties die illustratief zijn voor het leren van een leerling.¹ Het aanleggen van een portfolio is een evaluatievorm die vooral geschikt is om een **proces** in kaart te brengen waarbij **de leerling** centraal staat. Omwille van deze tweede redenen is een portfolio een instrument dat perfect gebruikt kan worden om breed te evalueren.

1. Soorten portfolio's

Er bestaan verschillende **soorten** portfolio's:

- **Bestewerkportfolio:** dit is een dossier waarin de leerling uitpakt met wat volgens hem zijn beste prestaties zijn (bv. beste verslag van een uitstap, beste uitnodiging...).
- **Procesportfolio:** dit is een dossier waarin leerlingen een leerproces in functie van een bepaald doel documenteren, met vallen en opstaan (bv. schrijftaken waarbij het hele schrijfproces, vanaf het eerste kladje tot het eindproduct in kaart wordt gebracht). De [Talentenarchipel](#) is een voorbeeld van een procesportfolio. De Talentenarchipel wil een groeigerichte dynamiek op gang brengen bij kinderen. Het gaat er niet om te bewijzen hoe talentvol ze zijn, maar om het krijgen van verschillende positieve ervaringen. Op deze manier krijgen ze de kans om groeimogelijkheden in zichzelf te ontdekken: 'Dit is iets wat ik wil! Dit is hoe ik kan groeien!'.

- **Leerdoelenportfolio:** dit is een dossier dat wordt opgehangen aan een of meer leerdoelen, zoals een doelstelling van een leerplan of een eindterm (bv. een uitnodiging schrijven, een samenvatting van een informatieve tekst maken...). [DOK](#) werkt voor schrijven en taalbeschouwing met een portfolio waarin leerlingen schrijf- en andere opdrachten verzamelen. De portfolio's vertrekken vanuit de eindtermen en hebben aandacht voor taal-, zelfsturende, leer- en sociale competenties. In [MY DIGITAL ME Junior](#) kunnen de leerlingen aangeven hoe ze zichzelf inschatten op het vlak van een aantal leergebiedoverschrijdende doelstellingen en wat hun voornaamste interesses zijn.
- **Meertaligheidportfolio:** [Mijn Eerste Europees Taalportfolio](#) en [Taalportfolio 9+](#) zijn instrumenten om de zelfreflectie over de taalcompetentie te stimuleren. Leerlingen kunnen op basis van het Europees Referentiekader voor Talen zichzelf evalueren en aanduiden op welk niveau ze zich voor welke vaardigheid en welke specifieke doelstelling bevinden. Dit kan verschillen van taal tot taal en van moment tot moment. Daarom kunnen ze het kader

¹ Uit: Haenen, J. en Schipper, N. (2011) Werken met portfolio's. In Castelijns, J., Segers, M., Struyven, K. (red.) *Evalueren om te leren. Toetsen en beoordelen op school.* (pp. 137-150). Bussum: Coutinho

verschillende keren invullen wanneer ze bij zichzelf een evolutie voor een bepaalde doelstelling hebben opgemerkt. Doordat leerlingen reflecteren over hun taalcompetentie ontwikkelen ze ook hun leercompetentie.

Niet elke map met taken en werkjes is een portfolio. In de literatuur keren steeds vijf elementen terug die **kenmerkend zijn voor een portfolio** in een schoolcontext:

1. Een portfolio is een verzameling van het werk van **leerlingen**.
2. Elke leerling stelt **zelf** zijn portfolio samen. Bij jonge kinderen is begeleiding uiteraard sterker dan bij oudere kinderen. Het samen opstellen, duidelijk maken en bespreken van de criteria gebeurt onder begeleiding van de leerkracht.
3. In een portfolio wordt **groei of ontwikkeling** gedocumenteerd.
4. Essentieel is de **reflectie** op het leerproces door de leerling zelf. (*Meer informatie over hoe je die reflectie kunt evalueren, lees je bij '4. Hoe kun je portfolio's gebruiken als evaluatie-instrument?'*) Omdat ook de leercompetenties van de leerling centraal staan en er niet enkel aandacht is voor al dan niet verworven taalcompetenties, kan een portfolio een geschikt instrument zijn om breed te evalueren. De leerling kan zichzelf (leren) inschatten aan de hand van 'ik kan' statements. In die zin biedt een portfolio ook mogelijkheden voor co-(= samen criteria bepalen en ze daarna evalueren) en self-assessment (= zelfevaluatie).
5. **Instructie en begeleiding** door een leerkracht. De leerkracht is een onmisbare schakel in het leerproces van de leerling. Hij laat de leerlingen niet aan hun lot over, maar overloopt samen met hen de criteria waaraan moet voldaan worden, toont voorbeelden van hoe een goed portfolio er mogelijk kan uit zien en rekt voldoende tijd uit om de leerlingen te laten reflecteren. Bij die reflectie ondersteunt hij hen en zorgt dat zij tot nieuwe inzichten komen door de juiste vragen te stellen. Ook bij het presenteren van hun portfolio, treedt de leerkracht op als coach.

2

2. Waarvoor kan een portfolio gebruikt worden?

Een portfolio kan verschillende functies hebben. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen een formatieve en een summatieve functie van een portfolio.

A. Formatieve functie

Een portfolio kan volgende formatieve doelen dienen:

- Bevorderen van **zelfinzicht** van leerlingen in hun eigen leerproces.
- Bevorderen van het gevoel van **eigen verantwoordelijkheid** van leerlingen over hun leerproces.
- Bevorderen van de **leermotivatie** doordat er wordt ingezoomd op al bereikte competenties. Hierdoor vergroot ook het zelfvertrouwen van de leerlingen.
- **In kaart brengen en begeleiden van de groei en ontwikkeling** van leerlingen. Een portfolio geeft inzicht in welke kennis en vaardigheden leerlingen zich tijdens het leerproces eigen hebben gemaakt. Op die manier heeft een portfolio ook een diagnostische functie. Leerkrachten kunnen dit gebruiken om te bekijken welke talige behoeften leerlingen nog hebben om de vooropgestelde doelen te bereiken.
- Ontwikkelen van **leercompetenties** – leren leren.

B. Summatieve functie

Bij deze vorm van portfolio gebruik wil men vooral de **leeruitkomsten beoordelen** en **presenteren aan/communiceren met** anderen.

Werken met een portfolio past binnen de visie van breed evalueren, aangezien het kan opgebouwd worden uit resultaten verkregen uit verschillende instrumenten: toetsen, maar ook [zelfevaluatie en co-assessment](#). Co-assessment kan bijvoorbeeld gebruikt worden wanneer een leerling zijn 'beste werk' voorstelt aan medeleerlingen die dan aan de hand van een criterialijst discussiëren over of dit daadwerkelijk het beste werk is en waarom. Leerlingen kunnen elkaar zo helpen bij het selecteren van het beste werk en het beargumenteren van deze keuze. Co-assessment kan ook nog op een andere manier samengaan met het aanleggen van een portfolio. Wanneer leerlingen bijvoorbeeld bij een schrijfopdracht elkaars werk beoordeelden, kan een leerling nieuwe inzichten in zijn eigen sterktes opgedaan hebben. Het kan bijvoorbeeld dat hij van zichzelf nog niet wist dat hij goed kan samenvatten, maar dat een andere leerling dit opmerkte. De leerling kan dan besluiten om die schrijfopdracht op te nemen in zijn portfolio, samen met de beoordeling die hij kreeg van zijn klasgenoot.

Het is belangrijk dat er een lijn wordt opgebouwd rond de criteria. Sommige doelen zijn voor leerlingen immers makkelijker in kaart te brengen dan andere. De leerlingen de tijd geven om te wennen aan deze werkvorm is dan ook nodig.

In een portfolio kunnen al de vaardigheden (luisteren, spreken, lezen, schrijven) aan bod komen, maar er kan ook gefocust worden op één bepaalde vaardigheid.(zie verder)

3. Wat zijn de voordelen van werken met een portfolio?

Enkele voordelen van het werken met een portfolio op een rijtje:

- De combinatie van zelfsturing, selectie, reflectie en communicatie zorgen voor **betrokkenheid binnen het eigen leerproces**.
- Een portfolio is bij uitstek geschikt om **competenties** te evalueren, d.w.z. een geïntegreerd en nauwelijks van elkaar los te koppelen geheel van kennis, vaardigheden en attitudes. In het [raamwerk](#) ontwikkeld voor de Toolkit onderscheiden we vier soorten competenties die het talig functioneren ondersteunen en die aan de hand van een portfolio kunnen geëvalueerd worden.
 - Taalcompetentie: leerlingen presenteren taaltaken;
 - Leercompetenties: leerlingen brengen hun groei in kaart;
 - Zelfsturende competenties: leerlingen nemen initiatief en zijn verantwoordelijk om hun portfolio vorm te geven;
 - Sociale competenties: leerlingen luisteren onbevooroordeeld naar elkaar.
- Verantwoordelijkheid bij de leerling leggen, zorgt voor een toegenomen kans op **betrokkenheid**.
- In een portfoliostructuur is er nauwelijks een barrière tussen de leermomenten en evaluatiemomenten. Door te werken met een portfolio is eigenlijk een vorm van **permanente co-evaluatie** (= leerkracht samen met de leerlingen en de leerlingen samen met elkaar).
- Naar http://www.steunpuntgok.be/downloads/evaluatiefiche_portfolio.pdf

Werken met een portfolio kan ook in niet-taalvakken. Al de voordelen die het werken met een portfolio oplevert, zijn evengoed van toepassing als je een portfolio integreert in andere vakken. Ewoud Huls, directeur van basisschool De Pit, [vertelt \(mp4 - 27,1 MB\)](#) over de integratie van een portfolio in wereldoriëntatie.

4. Hoe kun je een portfolio gebruiken als evaluatie-instrument?

De beoordeling blijft echter niet beperkt tot het samenstellen van het portfolio maar wordt ook mondeling gepresenteerd door de leerling. Aan de hand van de bewijsstukken uit het portfolio kan de leerling dan verdedigen of aantonen dat hij de competenties onder de knie heeft. Spreekvaardigheid wordt op die manier meteen ook meegenomen in de evaluatie. Uit de presentatie van de leerling volgt een reflectie over de samenstelling van het portfolio. Deze vragen helpen de leerkrachten bij het evalueren:

- Is er **inzicht in de leerstof en sterktes en zwaktes** waarover gereflecteerd wordt?
- Wordt er **groei en ontwikkeling** in het leerproces aangetoond in de reflectie?
- Baseert de leerling zich op **verschillende bronnen** of niet?
- Is de leerling **kritisch** voor het eigen functioneren?
- Is de leerling **genueanceerd** in het aanduiden van successen of mislukkingen?
- Kan de leerling aantonen wat de **sterktes en zwaktes** zijn?

Deze vragen zijn belangrijk vanuit validiteit oogpunt.(= brengt het portfolio in kaart wat wij willen dat het in kaart brengt?) Anders dreigt het gevaar dat leerlingen die heel vaardig zijn in het aantrekkelijk vormgeven van hun portfolio bevoorreed worden in de evaluatie. Bij een portfolio is het belangrijk te bewaken dat de 'verpakking' en de mondelinge presentatie niet meer gewicht krijgt dan de inhoud.

4

Drie aandachtspunten voor een succesvolle invoering van een portfolio

1. Vergelijk de leerling niet met anderen, maar enkel met zijn eigen ontwikkelproces. Dat betekent niet dat je de leerling geen score kunt toekennen, maar dat zijn resultaten niet bepaald worden in vergelijking met bijvoorbeeld een klasgemiddelde, maar wel met zijn eigen vooruitgang.
2. Werken met een portfolio kan tijd kosten. Het opvolgen, feedback geven, medeleerlingen betrekken, gesprekken met leerlingen voeren ... kan tijd in beslag nemen. Maar het leerrendement maakt het de tijdsinvestering waard.
3. Wanneer ouders betrokken worden bij het proces en de meerwaarde van een portfolio inzien, kunnen zij de leerling beter ondersteunen. Ook bij oudercontacten is dit interessant illustratiemateriaal om de ontwikkeling van de leerling aan te tonen.

In de werkbladen bij het boek [Anders evalueren](#) zijn verschillende voorstellen uitgewerkt om een portfolio vorm te geven.

5. Aan de slag gaan met een schrijfportfolio

In Basisschool De Oogappel in Gent werken alle leerkrachten met een schrijfportfolio. Hieronder wordt stapsgewijs verteld hoe de school het werken met een schrijfportfolio vormgeeft.

Stap 1

De leerlingen krijgen de opdracht om gedurende ongeveer anderhalve maand (wordt een aantal keer per schooljaar herhaald) een aantal schrijfsels te verzamelen in een verzamelmap. Die schrijfsels kunnen van allerlei aard zijn en hoeven niet allemaal in de klas geschreven te zijn: dagboeknotities, schrijfwerkjes uit de taalles, zelfbedachte verhaaltjes, versjes, uitnodigingen voor een feestje, informatie die een leerling heeft opgezocht op internet... In de begeleidende documenten bij het portfolio duiden leerlingen aan welke soorten teksten ze hebben verzameld:

Soorten teksten	
	verslag van een gebeurtenis in je leven
	verslag van een activiteit in de klas (project, uitstap, ...)
	verslag uit een dagboek of logboek
	verslag van een boek
	informatietekst (project of werkstuk)
	Natuurronde
	Interview
	fantasietekst
	Toneelstukje
	Gedicht
	mopje of raadsel
	Brief
	Stripverhaal
	Affiche
	het nieuws / reportage/
	Uitnodiging voor een feestje
	...

Door de verzamelmap aan te leggen **reflecteren** de leerlingen een eerste maal op hun schrijfgedrag en op wat ze zoal schrijven. Ze beseffen bijvoorbeeld dat ze steeds dezelfde soorten tekst schrijven, of dat ze net veel verschillende soorten teksten schrijven, of dat ze veel schrijven maar dat die schrijfproducten vaak kladjes zijn, of dat ze eigenlijk weinig schrijven, of dat ze zoveel schrijven dat een keuze moeilijk wordt... De leerlingen noteren hun 20 schrijfsels op een overzichtslijst.

Stap 2

Tijdens de tweede fase selecteren de leerlingen drie teksten uit hun verzamelmap. Om de leerlingen te ondersteunen bij het maken van hun keuze, voorziet de leerkracht mogelijke criterialijstjes. De leerling kiest zelf de criteria (de leerkracht houdt wel in het oog en bespreekt met de leerling de gekozen criteria zodat er een groei mogelijk is.) Mogelijke criteria kunnen zijn: een werkje dat geschreven is volledige zinnen, een werkje dat poëtisch van aard is, een werkje over een waargebeurd verhaal... De criteria veranderen uiteraard naarmate de schoolloopbaan van de leerlingen vordert.

Er worden ook leesbeurten gehouden in de klas met elkaars teksten. Zo helpen de leerlingen elkaar bij de selectie van hun teksten door tips te geven. Tevens wordt er gekeken of er rekening gehouden werd met de gekozen criteria. Tevens hebben de leerlingen de mogelijkheid om aan te geven of ze trots zijn op hun geselecteerd schrijfproduct en of ze daarvoor iets nieuws hebben geprobeerd (nieuw soort tekst, andere manier van aanpak...)

Vul de **titel** hieronder in.

Zet ook een X in de tabel als je op deze tekst **trots** kan zijn en of je er **iets nieuws** uitprobeerde.

Titel	Trots?	Iets nieuws geprobeerd?
1.		
2.		
3.		

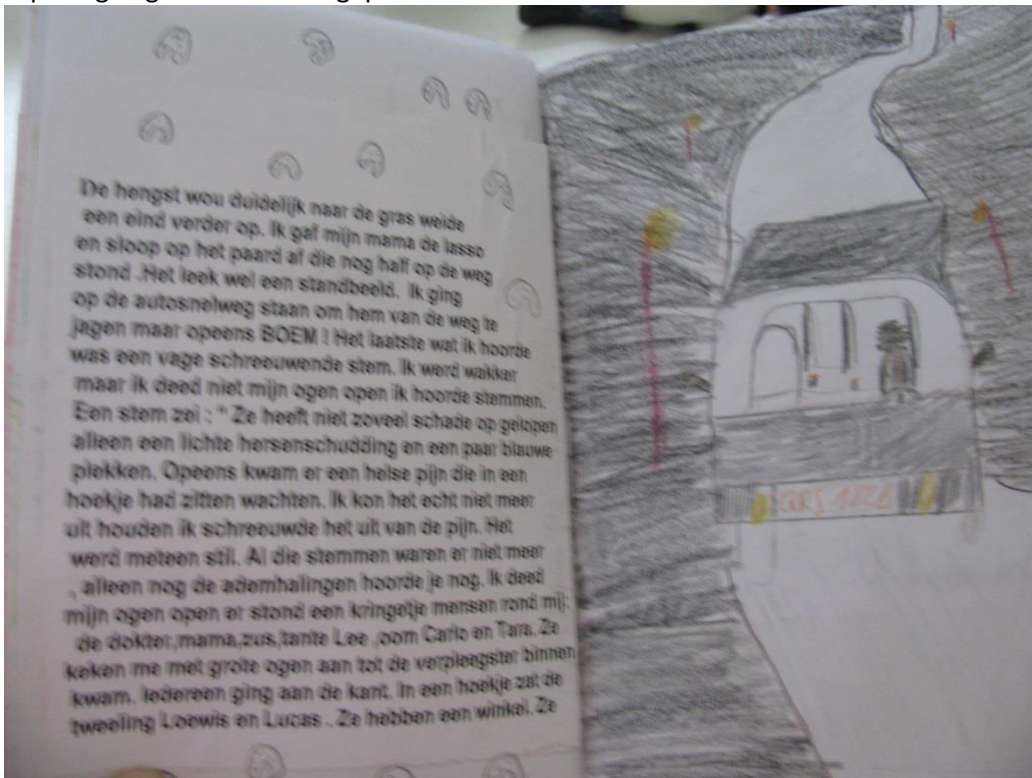
Stap 3

Bij stap 3 **reflecteren** de leerlingen over de kwaliteit van hun schrijfproduct. Ze werken in groepjes van 4 leerlingen. Eerst bekijken ze van elke tekst de inhoud, aan de hand van enkele vragen: wat bedoel je met '...'? Waarom staat er '...'? Hoe komt het dat '...'? Waarom '...'? 6

Nadat de inhoud is verduidelijkt, reflecteren de leerlingen aan de hand van vaardigheden die de leerkracht heeft geformuleerd. Ze duiden aan waarin ze al goed zijn en waarin ze nog moeten groeien. Zowel de leerkracht als de leerlingen onderling bieden ondersteuning.

Vaardigheden	
	Ik kan informatie die ik vind in een boek, op internet, in de krant ... in een eigen tekst gebruiken.
	Ik kan ideeën uit vroeger geschreven teksten, klaskranten, projecten ... gebruiken als ik zelf geen idee heb waarover te schrijven.
	Ik kan mijn tekst ' rijker ' maken door er meer hoe-woorden (bijvoeglijke naamwoorden) in te stoppen.
	Ik kan mijn tekst ' rijker ' maken door er een of meer spreekwoorden in te verwerken.
	Ik kan mijn tekst ' rijker ' maken door met de ' lay-out ' te spelen. (lettertypes, alinea's, lettergroottes, vette / magere letters, kadertjes)
	Ik kan mijn tekst in een mooi, verzorgd handschrift schrijven.
	Ik kan mijn tekst mooi en correct zetten in de klasdrukkerij .
	Ik kan mijn tekst ' rijker ' maken door zelf met taal te spelen (zelf nieuwe woorden maken, vergelijkingen gebruiken, er humor in te steken ...)
	Ik kan (achteraf) een passende onverwachte titel bedenken.
	Ik kan ' gevoel ' in mijn tekst steken.
	Ik kan een ' spanningsboog ' in mijn (fantasie-)verhaal weergeven.

Bij dit moment van reflectie krijgen de leerlingen ook een kijkwijzer spelling om na te gaan in welke mate ze spellingsregels hebben toegepast.

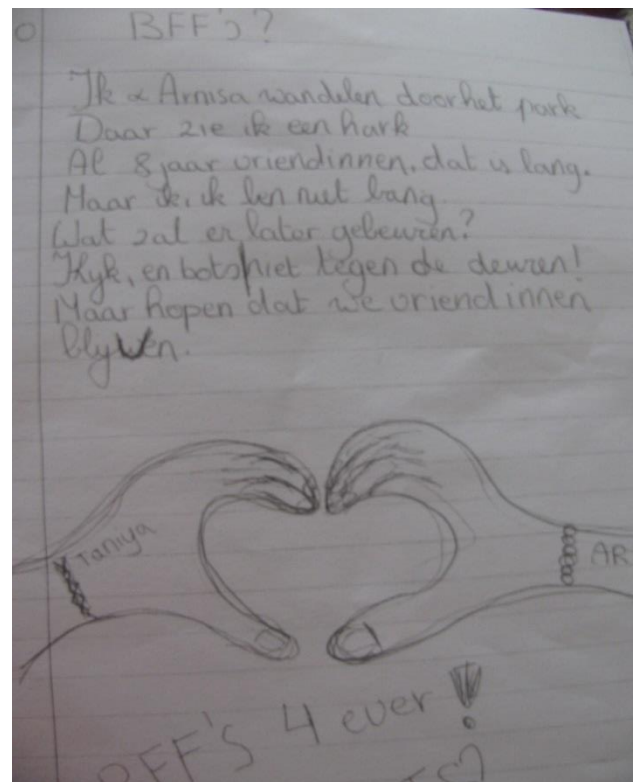
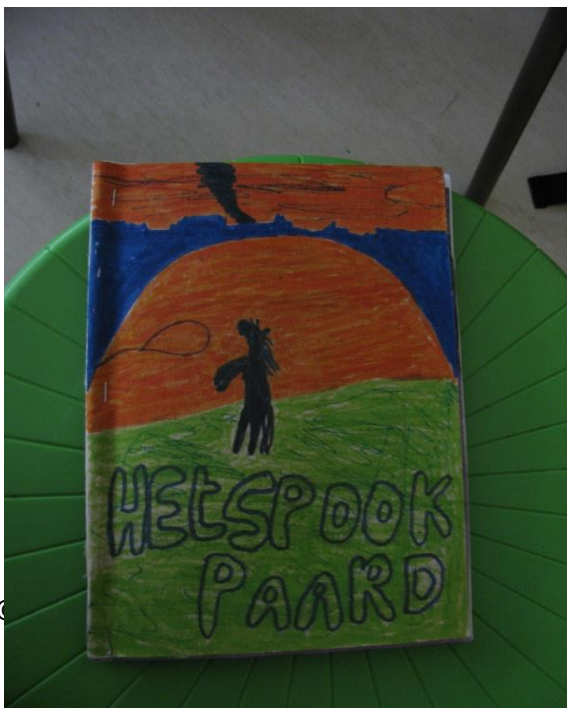

Op basis van deze reflecties kiezen ze de leerlingen hun allerbeste werk.

Stap 4

De leerlingen bereiden de voorstelling voor van hun portfolio. Ze kunnen dit doen op verschillende manieren: muziek, zang, dans, drama, voordracht, mime, grimeren, projectie, schimmenspel... De eindtermen muzische vorming worden bij de portfoliovoorstelling betrokken. Op de voorstelling in De Oogappel maken leerlingen gretig gebruik van verschillende manieren van voorstelling:

Een stukje voorlezen uit een zelfgeschreven verhaal

Een zelfgeschreven verhaal vertellen met gebruik van Kamishibai

Tekst voorstellen met gebaren. In dit [filmpje \(mp4 - 8,2 MB\)](#) brengt een leerling het zelfgeschreven verslag van haar verjaardag naar voor in de klas.

Na het presenteren beoordelen zowel de leerlingen ([peer-feedback](#)) als de leerkracht de presentatie. De bevindingen hiervan behoren tot het luik spreekvaardigheid.

6. Aan de slag met een leesportfolio

Een leesportfolio kan verschillende vormen aannemen. Zo kunnen leerlingen in kaart brengen, bijhouden en presenteren wat ze gelezen hebben en kunnen ze aangeven hoe ze dat lezen ervaren hebben. Daarbij wordt gewerkt aan verschillende [competenties](#):

- taalcompetentie: informatie achterhalen, informatie ordenen, leesplezier ontwikkelen
- leercompetentie: bereidheid tot nadenken over leesgedrag, leerproces controleren en bijsturen, reflecteren op hun eigen leesstrategieën
- zelfsturende competentie: leesbereidheid ontwikkelen, hulp vragen en zich laten helpen, opdrachten plannen, zelfstandig werken
- sociale competenties: bereidheid tot naleven van leesconventies

Hieronder vind je een voorbeeld van O.L.V.-Basisschool Scherpenheuvel. Zij werken met een 'leeslat' waarop elke leerling een leesstokje heeft als vorm van een leesportfolio. Hoe het in zijn werk gaat en wat de kracht van het instrument is, zie je in dit [filmpje \(mp4 26,2 MB\)](#).

Hieronder leggen we de werking nog eens stap voor stap uit en geven we ook aan hoe de school het project opgestart heeft.

Hoe werkt het?

In alle klassen van het tweede tot en met het zesde leerjaar wordt de dag ingezet met een kwartier lezen. De kinderen **kiezen zelf** wat ze lezen: stripverhalen (geel), gedichten (oranje), verhalen (rood), prentenboeken (groen) of infoboeken (blauw). De verschillende tekstsoorten worden voorgesteld door de aangegeven kleuren. Die kleuren worden gebruikt om de boeken in de bibliotheek te ordenen per soort, maar ook om op de persoonlijke leesstokjes te kunnen aanduiden wat elke

leerling gelezen heeft. Elk van de stokjes (zie foto hierboven) is namelijk van een leerling en elke gekleurde parel symboliseert de boeken die ze gelezen hebben.

De leerlingen mogen geen twee dezelfde soorten teksten of boeken na elkaar lezen, op de verhalen (rode parels) na. Op die manier kunnen de leerlingen verschillende boeken lezen en appreciëren. Binnen elke tekstsoort kiezen de leerlingen zelf welk verhaal, boek of gedicht ze lezen. Een moeilijk boek over een onderwerp dat een leerling echt interesseert kan namelijk een **uitdaging** zijn, waardoor de leerling veel kan bijleren door plezier te beleven aan het lezen. Om te voorkomen dat een boek echt te moeilijk is, kunnen de leerlingen de vijfvingertest gebruiken.

9

VIJFVINGERTEST

1. Lees aandachtig de eerste bladzijde van het boek.
2. Alle woorden die moeilijk zijn om te lezen tel je op je vingers op.
3. 😊 Telde je minder dan vijf vingers?
Probeer dan het boek te lezen.
- ☹️ Telde je meer dan vijf vingers?
Het boek zal te moeilijk zijn. Kies een ander boek.

Bron: Centrum voor Taal en Onderwijs (2008). *Niveaulezen? Anders aanpakken!* Leuven: KU Leuven.
http://taalbeleid.org/www_cteno/assets/downloads/lo_achtergrond_niveaulezen_anders_aanpakken.pdf

Bij elk soort boek zijn er bovendien een aantal **afspraken** gemaakt. Zo is het niet nodig om een hele gedichtenbundel te lezen, maar heeft de klas bijvoorbeeld beslist om het bij vijf gedichten te houden. En als een leerling een boek echt niet fijn vindt, mag hij een nieuw boek kiezen op voorwaarde dat hij eerst aan de leerkracht gaat uitleggen waarom. De leerlingen lezen elke ochtend verder waar ze de vorige dag gestopt zijn. In hun persoonlijke **leesmap** schrijven ze op welk boek ze aan het lezen zijn en daarbij geven ze elke dag aan van welke pagina tot welke pagina ze gelezen hebben. Pas als het boek uit is of als ze, afhankelijk van de gemaakte afspraken, voldoende gelezen hebben, mogen ze een parel op hun stokje zetten. Vooraleer ze dan aan een nieuw boek beginnen, vullen ze eerst een aantal vragen in over de tekst die ze lazen. Per tekstsoort is er een andere fiche met vragen die uitgebreider wordt naarmate de leerlingen ouder worden. Daarmee wordt enerzijds gepolst of de

leerlingen het een fijn boek vonden en waarom, en anderzijds wordt er naar enkele inhoudelijke lijnen gevraagd. Als ze de vragen ingevuld hebben, gaan ze die kort even bespreken met de leerkracht en dan steken ze het invulblad in hun leesmap. Op die manier **vullen** de leerlingen hun **leesportfolio voortdurend aan** en heeft de leerkracht een duidelijk zicht op het **leesproces** van de leerlingen. Af en toe lezen de leerlingen met zijn tweeën hetzelfde boek, zodat ze er nadien samen over kunnen praten.

Een andere manier om een leesportfolio dat focust op het in kaart brengen van leesplezier, vorm te geven is door te werken met de [Leeskaarten Boekenjuf](#).

Hoe begin je eraan? Wie betrek je?

In deze school is het portfolio in de vorm van leesstokjes niet het werk van een enkele leerkracht. Omdat het **schoolteam** vond dat de leerlingen in hun school te weinig leesgelegens kregen, gingen enkele leerkrachten een nascholing volgen over het in kaart brengen van leesplezier. Immers, 'kinderen die graag lezen, lezen meer en worden betere lezers', zegt Daniëlle Daniels (uit: Klasse voor Leraren (2012)). Geïnspireerd door de nascholing ging juf IIs in het vijfde leerjaar van start met de leeslat.

Nadien werd met het team beslist dat het zinvol zou zijn om het project ook in de andere leerjaren op te starten. Hetzelfde systeem met dezelfde kleuren werd geïntroduceerd van het tweede tot en met het zesde leerjaar. Het was **vallen en opstaan** om voor alle leerkrachten een manier te zoeken waarop het project werkt binnen hun specifieke klascontext:

- Er is gediscussieerd over de rol van de eerste graad in het project; de leerlingen zijn dan immers volop aan het leren lezen. Uiteindelijk is beslist om het eerste leerjaar niet op te nemen, omdat bij hen de focus ligt op technisch lezen.
- In het tweede leerjaar wordt er pas met de leeslat gestart vanaf de herfstvakantie en worden de gedichtenbundels en de infoboeken samengenomen en 'andere boeken' genoemd.

Nu in alle leerjaren met de leeslat gewerkt wordt, is er qua lezen een **duidelijke lijn** te trekken doorheen de hele lagere school. Dat schept niet alleen duidelijkheid voor de leerlingen, maar het geeft de leerkrachten ook de kans om zich, aan de hand van de leesportfolio's, een zeer uitgebreid beeld te vormen van de leesvaardigheid van hun leerlingen.

Het zijn overigens niet alleen alle leerkrachten die betrokken zijn bij het project, ook de **ouders** zijn ingelicht en bovendien speelt de **bibliotheek** van Scherpenheuvel een belangrijke rol. Omdat alle klasbibliotheken de verschillende soorten boeken moeten kunnen aanbieden en omdat er binnen dit project heel veel gelezen wordt door de leerlingen, hebben de leerkrachten de afspraak met de bibliotheek dat ze om de 6 weken elk ongeveer 60 boeken mogen gaan uitlenen. Daardoor zijn er voor de leerlingen voldoende boeken uit hun interessegebied. Bovendien wordt bij het uitlenen van de boeken ook telkens aan de leerlingen gevraagd waarover ze graag zouden lezen.

7. Aan de slag met meertaligheidsportfolio's

Binnen de Toolkit zijn er enkele beschrijvende fiches opgenomen van meertaligheidsportfolio's: [Mijn Eerste Europees Taalportfolio](#) en [Taalportfolio 9+](#). Deze portfolio's vertrekken vanuit het Europees Referentiekader voor Talen. De leerlingen worden gestimuleerd om zichzelf te evalueren aan de

hand van dit Europees Referentiekader: ze kunnen aanduiden op welk niveau ze zich voor welke vaardigheid en welke specifieke doelstelling bevinden. Aan de hand van die instrumenten kunnen leerlingen alle ervaringen met het leren van talen documenteren. Niet alleen kan er in aangegeven worden welke talen ze al kennen, maar ook hoe goed ze die talen beheersen. Bovendien worden er ook suggesties gedaan om de taalvaardigheid te verbeteren. Op deze manier werken deze meertaligheidsportfolio's ook rond de lerende en de zelfsturende competenties. Je kunt meer lezen over de portfolio's door op hun naam te klikken.

8. Bronnen

Centrum voor Taal en Onderwijs (2008). *Niveaulezen? Anders aanpakken!* Leuven: KU Leuven. http://taalbeleid.org/www_cteno/assets/downloads/lo_achtergrond_niveaulezen_anders_aanpakken.pdf

Dochy, F., Schelfhout, W., & Janssens, S. (2004). *Anders evalueren. Assessment in de onderwijspraktijk*. Leuven: Lannoo.

Haenen, J. en Schipper, N. (2011) Werken met portfolio's. In Castelijns, J., Segers, M, Struyven, K. (red.) *Evalueren om te leren. Toetsen en beoordelen op school*. (pp. 137-150). Bussum: Coutinho.

Klasse voor Leraren (2012). 'Stimuleer leesplezier bij zwakke of ongemotiveerde lezers'.

Steunpunt Gelijke onderwijskansen (2008). Evaluatiefiche Portfolio. http://www.steunpuntgok.be/downloads/evaluatiefiche_portfolio.pdf

Van Avermaet, P., Mondt, K., & Pulinx, R. (2011). *Bruikbaarheidsstudie Screeningsinstrument Nederlands Aanvang Secundair Onderwijs. Eindrapport*.